

„ALBINA“

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

BETIA

Nu e făptură pe pământ mai măreță și mai minunată de cât omul. Ce minte mai ageră și mai încăpătoare de cât a lui? Animalul cel mai deștept abia își aduce aminte, ca prin vis, de ziua de erî, și nici prin gând nu-î trece că după ađi vine *măine*. Trăiesce cu clipa care sbóră, și pierе fără să scie că a trăit și cât a trăit, și fără să se întrebe de rostul său, de al ființelor ce l-au înconjurat și de al lumii în care s'a născut. Omul nu uită trecutul, vede departe în viitor și caută să-și lămurescă și firea lui și firea din afară de el.

Ce ființă mai chipeșă, mai falnică și mai frumoșă de cât dînsul? Statura lui mîndră și dréptă îți spune că *el* este regele atâtor vietăți, cari se tîresc pe pământ sau se încovóie cu capul plecat, ca nisce róbe, înaintea lui.

Când omul se adîncese în gânduri, când grijile vieții și dorul de isbândă îl îmboldesc la muncă și la luptă, cu respect te opresci, fără voie, înaintea lui, ca înaintea unei icóne, așa de împodobit de rađe și se pare chipul lui serios. Iar când rîsul vesel și gluma istéță îi luminéză fața, ce seninătate și rēcóre îți străbate sufletul. Par'că veđi risipindu-se norii de pe fruntea munților și sórele dimineții aurind holdele bogate.

Numai omul are darul neprețuit de a-și arată,

într'un grai deslușit, ce simte și ce gândește. Uitați-vă la cele-l'alte ființe. N'or fi simțind și ele, n'or fi trecând și prin capul lor păreri, fie cât de întunecate? Dar sînt mute. Sufletul lor, care abia licărește mijind în lume ca după somn, nu se arată limpede în cuvinte cu șir și cu rost. Animalul mugesce, sbóră, urlă, geme; nu vorbește.

Da, nu e făptură pe pămînt mai măreță și mai minunată de cât omul; nu e alta mai chipeșă, mai falnică și mai frumoasă; și numai el are darul cuvîntului.

*
* * *

Ce jale grea te apasă, dar, când veđi pe acest rege al pămîntului că se face una cu tóte dobitocele de rînd! Cine e fericitul care n'a întîlnit nici odată în viața lui chipul domnesc și mîndru al omului schimonosit de stricăciunea beției într'o pocitanie hîdă și desgustătoare?

... Nu mai stă drept și arătos, ca un stăpînitor; se încovóie ca un rob nemernic, șovăie ca un copil nevîrtsnic, cade ca un stîrv lipsit de viață. Ochii lui deștepți și vii dormiteză stinși, împainjeniți. În luminile lor nu zăresci mai multă minte de cât în ale unui bou. Icóna sfîntă a figurii lui, făcută după asemnarea lui Dumneđu, s'a stricat: e numai o mîzgălitură. Cine a mînjit-o ast-fel pe obraz, pe nas, cu văpseli stacojii? Ce duh rău și-a bătut joc de dînsa, încondeind-o, ca să nu mai semene a om?

Te întrebî, ce lighióie o fi astă făptură ciudată, care nu e nici om nici animal? În loc să vorbească, gângănesce. Gura lui flecară bolborosesce sunete fără legătură, fără interes saú fără judecată. Par'că ar fi cuvinte; dar și un copil ar grai mai omenesce.

Tot ce scià, se șterge din minte; tot ce plănuia, se ascunde în întuneric. Uită trecutul și nu mai zărește de loc în viitor. Nópte și haos e în capul lui, haos și nópte se întinde și peste lumea lui. Din *om* a ajuns *ne-om*. Nu mai vede, nu mai pricepe. Injură, răcnescce, bate, fură, ucide. E turbat? Negreșit, sănătos nu e. Cine-î treaz, să se dea în lături și să-l

cooléscă. Bóla lui e grozavă. Ca mâine o să-l vedeți în spital ori în pușcărie.

Săracul! și ce blestem pe neamul lui! Din sângele bețivului es copii stricați, porniți la beție și la fapte rele, ursiți a trece și dînșii prin cârciumă, ca să ajungă tot la spital sau la ocnă. E un blestem care prigonesce pînă la al noulea neam, pînă la cea din urmă odraslă. Strănepoții ispășesc în jalnică ticăloșie greșalele strămoșilor loviți de păcat. Nicî praful nu se alege de traiul lor, de casa lor, de neamul lor. Afurisită le este de sórtă și truda și agonisela. Nimic nu se prinde: ca putregaiul se dărîmă tot ce se înfiripéză o clipă din ostenelele lor.

Dușmanî ai omului sînt dar toți aceia cari pun înaintea slăbiciunilor omenesci, ispita rēului, mómela păcatului. Dușmanî ai omului sînt toți aceia cari aŭ puterea și datoria de a îndepărtă ispita, de a strivî păcatul și nu fac asta. Dușman e cârciumarul care otrăvesce ca să trăiască, luând banii munciți ai altuia, ea să-i dea în schimb bóla și perđania rușinósă.

În tijghéua negustorului de spirt, bietele jertfe își grămădesc obolul vieții lor pierdute.

(Inspăimîntați de nenorocirea ce ne amenință neamul și rușinați de ticăloșia ce aduce peste dînsul *beția*, o mână de ómenî s'aŭ legat să lupte în contra rēului. «*Liga*» lor (1), cu o țintă așa de vrednică de laudă, pornesce din iubirea de țară și din respectul de om.

Cine își iubesce neamul și cine vede în om ceva mai mult de cât o vită, va întinde grabnic mâna cu frăție, acestor luptători, și se va legă în sufletul său să le fie tovarăș de luptă, după putere, în ori-ce loc și împrejurări s'ar află.

I. Găvănescu

Profesor la Universitatea din Iași.

(1) Să se citească «Apelul și Statutele Ligii Române, în contra alcoolismului.» Iași, 1897.—Ca broșuri de propagandă, apărute deji în biblioteca Ligii, notez: 1) «Lupta în contra alcoolismului în România» de A. C. Cuza, Iași, 1897. 2) *Ce-i alcoolismul*, de A. C. Cuza, secretar general al Ligii în contra alcoolismului, Iași, 1897. 3) Programul Ligii Române în contra alcoolismului, Iași, 1897.